

*Děvčata a chlapci,
posílám Vám učivo o Evropské unii. Více si objasníme na on-line hodině, která by měla
proběhnout až po prázdninách ve čtvrtek 5. 11. od 11:00. Sledujte kalendář v Teamsech.
Příjemné prázdniny Vám přeje Pavel Antoš*

Evropská unie

Evropská unie je ekonomické a politické uskupení 28 států Evropy čítající 506 miliónů lidí. Původním cílem partnerství evropských zemí po druhé světové válce bylo propojení ekonomik za účelem zabránění vzniku další války v Evropě. Společenství se postupně hlouběji integrovalo i politicky a rozšiřovalo se o další státy.

Vlajka Evropské unie
FOTO: archiv

Prvním uskupením evropské integrace bylo Evropské společenství uhlí a oceli z roku 1950 se šesti zakládajícími zeměmi: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. K poslednímu rozšíření došlo v roce 2013 připojením Chorvatska.

Evropská unie je v současnosti největším politicko-ekonomickým uskupením světa, zároveň je označována za „nejzelenější“ organizaci na světě, tedy organizaci nejvíce se starající o ekologii.

Permanentním dilematem, které politici i občané EU řeší, je míra politické integrace a to, jak má EU vystupovat navenek. Eurooptimisté chtějí mít z Unie federaci s vedením vystupujícím jednotně.

Euroskeptici jsou proti politickému spojování a chtěli by pouze ekonomické společenství volného trhu. Historii EU je tedy nutno vidět v optice souboje těchto dvou vlivů. Každá nová integrace stvrzená novou společnou smlouvou je tedy určitým kompromisem, který ale Unii vždy posunuje k hlubší spolupráci mezi členskými státy.

FOTO: EU

Tři pilíře EU

Působnost EU se dělí do tří oblastí politiky, tzv. pilířů.

Do prvního pilíře patří například společná zemědělská politika, měnová unie, celní unie a společný trh. Dále také Schengenský prostor nebo společná politika ekologie či vzdělání. Hovoříme tak o politikách Evropských společenství. Tyto politiky jsou spravovány na nadnárodní úrovni

Do druhého pilíře patří společná zahraniční a bezpečnostní politika, která má mezivládní charakter, to znamená, že státy zde mají právo veta a rozhodují čelní představitelé jednotlivých zemí.

Třetí pilíř obsahuje policejní a justiční spolupráci.

Instituce EU

Rada EU je rozhodovacím orgánem Unie a reprezentuje zájmy jednotlivých členských států. Přestože mnohé pravomoci v minulosti delegovala na Komisi, zůstává nejvlivnějším orgánem EU. Významné pravomoci má v oblastech 2. a 3. pilíře (např. společná zahraniční politika nebo policejní spolupráce), v oblasti 1. pilíře může rozhodovat pouze na základě návrhu Komise.

Radu tvoří ministři vlád jednotlivých států, kteří se schází podle potřeby. Důležitým poradním orgánem pro Radu ministrů je COREPER (Výbor stálých zástupců).

Rada rozhoduje buď jednomyslně, kvalifikovanou nebo prostou většinou hlasů. Jednomyslnost je požadována v oblasti 2. a 3. pilíře. Prostou většinou se hlasuje pouze o procedurálních otázkách a některých aspektech společné obchodní politiky jako ochrana proti dumpingu. O většině otázek se rozhoduje kvalifikovanou většinou, kdy hlasy členských států mají různou váhu v závislosti na počtu obyvatel.

Každý půlrok předsedá Radě jiná země EU, ČR ji vedla od ledna 2009. Hlavní úkoly předsedající země je organizovat setkání Rady a reprezentovat EU navenek.

Evropská komise je nadnárodním orgánem a hájí zájmy Evropské unie jako celku, komisaři tedy nemají přihlížet k zájmům jednotlivých zemí. Jelikož EU nemá svoji vlastní

vládu, je to právě Komise, která určuje agendu unijní politiky a navrhuje oblasti, kterými se má EU zabývat.

Budova Evropské komise v Bruselu
FOTO: Karel Barták, ČTK

Komise má největší pravomoci v oblasti 1. pilíře, má právo iniciovat návrhy zákonů a dohlíží na dodržování přijatých smluv.

Vypracovává také návrh rozpočtu EU a provádí kontrolu jeho plnění. Dále Komise zastupuje EU při mezinárodních jednáních a má právo sjednávat s třetími státy dohody. Má významné pravomoci při přijímání nových členů do Unie a zajišťuje kontakty s nečlenskými státy EU.

Evropská komise rozhoduje prostou většinou. Sídlí v Bruselu.

Evropský parlament (EP) je kontrolní a poradní orgán Evropské unie, jehož pravomoci jsou v porovnání s národními parlamenty států nižší, ale postupně se navyšují. EP schvaluje složení Evropské komise a má právo kontrolovat její činnost, podílí se na tvorbě zákonů, vyslovuje souhlas s mezinárodními smlouvami a přijímáním nových členských států.

FOTO: Jaroslav Soukup, Novinky

Má také značné pravomoci v oblasti rozpočtu EU. Na základě Smlouvy z Nice má EP 736 poslanců (od voleb 2009; po posledním rozšíření jich bylo 785), kteří jsou od roku 1979 voleni obyvateli členských zemí na pět let.

Poslanci se sdružují do klubů na základě politické příslušnosti, tedy ne podle národností. Sídlem EP je Štrasburk, ale zasedá také v Bruselu a Lucemburku. Usnáší se prostou většinou.

Evropská rada (pozor na záměnu s Radou Evropské unie, popř. Radou Evropy) se schází přibližně třikrát do roka, skládá se z hlav států a předsedů vlád členských států EU, ministrů zahraničí a představitelů Evropské komise. Rozhoduje o nejzávažnějších politických a ekonomických otázkách a vymezuje směry, kterými se má Unie ubírat. Evropská rada rozhoduje na základě jednomyslnosti.

Evropský soudní dvůr dbá nad dodržováním evropského práva a je významným kontrolním orgánem EU. Má sídlo v Lucemburku.

Úkol:

Z tohoto textu se pokuste vytvořit si výpisky do sešitu.